

ادامه از صفحه اول

رقابت سیاسی یا نزاع مخرب؟

مثال روشن این مقوله، کشورهای عربی هستند که مردم آنها از رؤسای مادام‌العمر خسته شده و خواهان پایان ریاست این افراد شدند و بهار عربی به راه افتاد. اتفاقاً این مقوله سومین سطحی است که در بحث وحدت باید به آن توجه کرد. اصولا در میان جریان‌های سیاسی بر اساس توافق‌های خاصی که درباره موضوع یا موضوعاتی انجام می‌شود، گفت‌وگو، تفاهم، وحدت و در پاره‌ای موارد ائتلاف شکل می‌گیرد. این ائتلاف می‌تواند بلندمدت یا میان‌مدت باشد؛ همان‌طور که از سال ۹۲ تا امروز میان اصلاح‌طلبان و برخی جریانات سیاسی دیگر، نوعی همسویی برای اداره بهتر کشور به وجود آمده و حتی به ارائه فهرست و نامزد مشترک انجамیده است. به اعتقاد نگارنده، اختلاف‌نظر در هر سطحی مجاز است از جمله دیدگاه سیاسی، اجتماعی و مدیریتی و فقط اختلافات در بحث منافع ملی جایز نیستند که این منافع نیز به‌راحتی قابل احصاست. جناح اصولگرا و بخش تندتر این جناح، وجود و پیکره قدرت خود را با منافع ملی مترادف می‌داند و بر این تصور است که اگر روزی گوشه‌ای از این قدرت سایه‌پوشد، به منافع ملی لطمه خورده است و به همین بهانه، راه را بر فعالیت‌های طبیعی رقیب می‌بندد. این جریان نته‌تها با رقیب اصلاح‌طلب، بلکه با طیف‌های همسو با خود نیز دچار اختلافاتی شده است. کسانی که تا دیروز یار دولت احمدی‌نژاد بودند و آن را دولت امام زمان (عج) می‌دانستند، این‌روزها چنان مقابل یکدیگرند که بی‌شباهت به دشمنان خونی نیستند. در دولت نهم، احمدی‌نژاد احزاب را باج‌خواه می‌نامید و طیف‌های اصولگرا نیز مهر سکوت بر لب داشتند. حتی احزاب ریشه‌دار آنها نیز واکنشی به رئیس دولت محبوب خود نشان نمی‌دادند. اگر جریان مقابل به میدان گفت‌وگو و تعامل گام بگذارد، در نهایت مسئولیت تصمیم خود در قبال دولت‌های نزدیک به خود را نیز می‌پذیرد. منتقدم گروه‌ها باید با هویت، اساسنامه و مرام‌نامه کار سیاسی کنند؛ درحالی‌که ششادهم همواره گروه‌هایی در آستانه انتخابات در جریان اصولگرا ظهور کرده‌اند که پس از انتخابات و برخی ناکامی‌ها، اثری از آنها نیست. رسیدن به مرحله گفت‌وگو میان جریان‌های سیاسی در عین وجود اختلاف‌نظر، به ساماندهی اختلافات نیاز دارد و این کار نیز ابزاری می‌خواهد از جمله مطوعات و احزاب. کار حزبی و تربیت کادر شایسته برای اداره کشور، کار درازمدتی است. در حوزه رسانه نیز که وضعیت کاملا مشخص است، به نظر می‌رسد قرار نیست مطبوعات بتوانند به شکل حرفه‌ای و مستقل جای خود را در میان مردم باز کنند. البته رسانه‌های اجتماعی امروز با توجه به پیشرفت‌های کم‌نظیر ارتباطی، جلوی تک‌صدایی را گرفته‌اند. در نبود این ابزارها، اختلاف‌های معمول سیاسی می‌توانند بتانسیل تبدیل‌شدن به نزاع‌های مخرب را داشته باشند.

بحران آب وامنیت غذایی

به نظر می‌رسد در شرایط حاضر نیز برای تحقق هر برنامه توسعه پایدار در کشور، نهاده آب، اساسی‌ترین نقش را ایفا می‌کند. سرانه مصرف غیرمستقیم آب سه‌هزار و ۲۰۰ و سرانه مستقیم آن حدود صد است که با احتساب ۸۱ میلیون نفر جمعیت، جمعا نیاز آبی کشور درحال‌حاضر ۲۶۷ میلیارد مترمکعب در سال برآورد می‌شود. تقریبا یک‌سوم از سرانه فوق به‌صورت آب مجازی و از طریق واردات وارد کشور می‌شود. بنابراین اگر فرض شود با استفاده کامل از شیوه‌های نوین آبیاری تحت فشار، حداکثر ۲۰ درصد از سرانه مصرف داخلی کاهش یابد، باز هم مجموع سرانه مستقیم و غیرمستقیم مصرف آب به هزار و ۷۵۰ و در کل کشور به ۱۴۲ میلیارد مترمکعب می‌رسد. در چنین برآورد فرضی مطلوبی، باز هم سالانه حدود ۲۰ میلیارد مترمکعب نسبت به میزان آب تجدیدپذیر و آن هم با عنایت به آمار درازمدت کسری خواهیم داشت. در خلال حداقل دو دهه گذشته این تراز منفی را چاه‌های با بدون مجوز از ذخایر زیرزمینی به‌طور بی‌جبران ستانده‌اند. با این توضیح اکنون بخش کشاورزی در برابر دو مطالبه پارادوکسیکل قرار دارد. از یک طرف تلاش به سمت راهبرد امنیت غذایی از بخش کشاورزی مطالبه می‌شود و از طرفی دیگر برای نجات ذخایر باقی‌مانده آب، از بخش کشاورزی توقع کاستن از سطح کشت و میزان تولید را دارند. به نظر می‌رسد برای کاهش این تناقضات باید به موازات افزایش بازده آبیاری، به کاهش جمعیت و منابع مصرف متناسب با حداکثر ۱۲۰ میلیارد مترمکعب آب نیز چشم دوخت. اما اگر چشم بر افزایش منابع مصرف بسته اما از سویی از بخش کشاورزی انتظار دستیابی به امنیت غذایی را داشته باشیم به نوعی پارادوکس دچار می‌شویم. در چنین تناقضی این بخش حیاتی ناگزیر می‌شود که همواره به‌عنوان مسئول تأمین غذای جامعه در سلب اتهام هدردان منابع آب از خود دفاع کند. البته باور داریم با توجه به اولویت «امنیت غذایی» در سیاست‌های کلان نظام، تأکید بر افزایش جمعیت انسانی تنها به‌شروط تحقق توسعه پایدار مورد حمایت قرار می‌گیرد.

لیلا مرگن: اسحاق جهانگیری، معاون اول رئیس‌جمهور، از انتخاب مشاور خارجی برای انجام مصلحات آغاز واردات آب به دریاچه ارومیه خبر داد. احیای دریاچه ارومیه نخستین وعده انتخاباتی رئیس‌جمهور در سال ۹۲ بود؛ اما این دلیل نمی‌شود که دولت برای تحقق این وعده، تصمیماتی بگیرد که صرفا پول نفت را هدر بدهد و کشور را به نتیجه مطلوب نرساند. صرف هزینه‌های میلیاردی برای انجام مطالعات انتقال آب از خارج کشور به دریاچه ارومیه، نه‌تنها گره از مشکلات این دریاچه باز نمی‌کند، بلکه هدایت فهمی، معاون دفتر برنامه‌ریزی کلان آب و آبفا و وزارت نیرو، بر این باور است که اجرای چنین پروژه‌ای، به دلیل وابسته‌کردن ایران به منابع آب خارجی، امنیت ملی کشور را به خطر خواهد انداخت. به اعتقاد کارشناسان، شاه‌کلید حل مشکل دریاچه ارومیه، در داخل خود این حوضه قرار دارد؛ بنابراین می‌توانیم به‌جای صرف پول نفت برای انجام مطالعات انتزاعی، راهکارهای کاهش مصرف آب را در حوضه آبریز ارومیه ترویج کنیم تا بدون نیاز به کشورهای همسایه، مشکل دریاچه شمال غرب ایران حل شود.

زوال دریاچه ارومیه برای کشور از نظر اقتصادی تبعات زیادی به همراه داشته و بارها کارشناسان درباره اثرات اقتصادی و امنیتی ناشی از مهاجرت شش میلیون نفر از ساکنان این حوضه آبریز هشدار داده‌اند؛ اما بدون شک نباید تبعات منفی خش‌شدن این دریاچه، تصمیم‌سازان را به سوی انتخاب راه‌هایی غلط هدایت کند. اگرچه تحقق قول رئیس‌جمهور امری مهم است؛ اما بدون شک با اجرای پروژه‌هایی مانند انتقال آب که تبعات منفی آن در تمام دنیا به اثبات رسیده است، کلوی خشک دریاچه ارومیه ر نخواهد شد. به‌تازگی بحث انتقال آب از خارج برای نجات دریاچه ارومیه از سوی معاون اول رئیس‌جمهور مطرح شده است. هدایت فهمی، معاون دفتر برنامه‌ریزی کلان آب و آبفا، در گفت‌وگو با «شرق» هرگونه انتقال آب از خارج را به سه دلیل برخلاف منافع ملی ایران معرفی می‌کند. به اعتقاد او، انتقال آب از سایر کشورها در آینده به اهرم فشاری علیه ایران تبدیل می‌شود و منافع ملی و استقلال کشور را به خطر می‌اندازد؛ زیرا شعار برخی کشورهای منطقه، نفت در برابر آب است. فهمی ادامه می‌دهد: درحال‌حاضر ایران فقط هفت درصد وابستگی به آب خارج از مرزها دارد و ۹۳ درصد استقلال آبی داریم. نباید با اجرای پروژه‌های انتقال آب، بگذاریم این نسبت افزایش یابد. او درباره دومین دلیل مخالفت خود با انتقال

اقتصاد

بودجه‌های احیای دریاچه ارومیه در مسیر نادرست هزینه می‌شود

پول‌پاشی برای پروژه‌های پرحاشیه

عکس: فلاندا امیرخانانی، اینتر

آب می‌گوید: از نظر حقوق بین‌الملل، درباره منابع آبی مشترک اصل انتفاع منطقی و عقلانی مدنظر است که از این آب شیرین انتقال‌یافته به چه شکلی استفاده شود. همچنین رعایت حق‌آبه‌های پایین‌دست و بالادست نیز باید مدنظر قرار گیرد. به همین دلیل، نمی‌توان پروژه انتقال آب را به‌راحتی انجام داد.

معاون دفتر برنامه‌ریزی کلان آب و آبفا، سومین دلیل مخالفت خود با طرح انتقال آب به دریاچه ارومیه را مسائل محیط‌زیستی و اجتماعی اعلام

می‌کند و یادآور می‌شود: با انتقال آب، توقع مردم بالا می‌رود و همواره می‌گویند باید برای حل مشکل آب، از خارج کشور آب بیاوریم.

هزینه‌های سنگین انتقال آب

فهمی اگرچه برآوردی از هزینه‌های مورد نیاز برای انتقال آب به دریاچه ارومیه در اختیار ندارد؛ اما تأکید می‌کند: به‌جای هزینه‌کردن برای این طرح، می‌توان با مدیریت تقاضا، مدیریت مصرف و کاهش مصارف غیرضروری، مشکل دریاچه ارومیه را به شکل پایدار و با هزینه کم حل کرد.

البته او درباره مدت زمان مورد نیاز برای اجرای طرح انتقال آب نیز عنوان می‌کند: یک سال زمان برای دریافت بودجه مطالعاتی طرح نیاز است. دو سال باید صرف انجام مطالعات شود و احداث خط انتقال که قطعا با تونل و لوله‌گذاری خواهد بود و هزینه‌های سنگینی دارد، چهار تا پنج سال زمان نیاز دارد و با توجه به وضعیت اعتبارات، احداث این خط انتقال احتمالا ۱۰ سال طول بکشد.

سیدمرتضی موسوی، مدیرکل دفتر مدیریت به‌هم‌پیوسته منابع آب حوضه دریاچه ارومیه، نیز در گفت‌وگو با «شرق» درباره هزینه‌های مورد نیاز

کشاورزی توسعه‌یافته است. زمین‌های دیم به آبی تبدیل شده‌اند. سطح زیر کشت کشاورزی از ۳۲۰ هزار هکتار در چهار دهه به ۵۵۰ هزار هکتار رسیده است و باغات انکور جای خود را به باغات سیب و زمین‌های چغندر داده‌اند. جمعیت حوضه افزایش یافته است و در این میان، مرتباً از سهم آب دریاچه کم شده تا نیازهای سایر بخش‌ها برآورده شود. در نتیجه برای احیای دریاچه، همه بخش‌ها باید مصارف خود را کاهش دهند.

او ادامه می‌دهد: مهم‌ترین کاری که باید صورت گیرد از درون خود حوضه است و پایداری حوضه منوط به اقدامات درون حوضه‌ای است. وزارت نیرو بخشی از کار را که سالانه کاهش هشت درصد مصرف آب از طریق سدهای تنظیمی و سازه‌ها بود انجام داده است، اما در مهم‌ترین بخش که مسائل سیاسی و اجتماعی برای ما ایجاد می‌کند؛ یعنی جلوگیری از برداشت غیرمجاز، کنترل سطوح کشت و کاهش مصرف، کار کمتری انجام شده است. مدیرکل دفتر مدیریت به‌هم‌پیوسته منابع آب حوضه دریاچه ارومیه بیان می‌کند: وقتی با ازباید مصرف و چاه غیرمجاز مواجه هستیم و بالغ بر ۴۰ هزار حلقه چاه غیرمجاز در یک حوضه آبریز وجود دارد، اما فقط حدود چهارهزار حلقه چاه را مسدود کرده‌اید، تا رسیدن به سرمنزل مقصود که کنترل برداشت‌های غیرمجاز است، فاصله زیادی دارید.

او به این پرسش که اقدامات ستاد احیای دریاچه ارومیه چقدر در کاهش مصرف آب این حوضه آبریز تأثیر داشته است، با اشاره به نقشه راه تدوین‌شده از سوی این ستاد، می‌گوید: نقشه راه و فاصله با تحقق آن، خود گویای عملکردهاست. طبق نقشه راه باید امروز در تراز ۱۲۷۱٫۵ قرار داشته باشیم. تراز دریاچه ارومیه درحال‌حاضر ۱۲۷۰٫۷۵ است و حدود ۷۶ سانتی‌متر نسبت به برنامه عقب هستیم. نجات دریاچه ارومیه را باید در داخل خود حوضه و از طریق کاهش مصرف در بخش‌های مختلف پیگیری کرد.

او ادامه می‌دهد: بزرگ‌ترین مشکلی که حوضه آبریز دریاچه ارومیه دارد، دخالت انسان در چرخه هیدرولوژی این حوضه است. بیش از ظرفیت قابل‌تحمل حوضه بارگذاری کرده‌ایم. به همه جنبه‌های مدیریت منابع آب توجه نکردیم و مدیریت چندوجهی آب را فراموش کردیم. نمی‌توانیم یک بخش را توسعه دهیم و سایر اجزای یک حوضه آبریز را بنشینم. این رفتارها بر اساس اصول پایداری نیست.

موسوی می‌گوید: در حوضه آبریز دریاچه ارومیه

در نشست اقتصاد سیاسی دست‌کاری نرخ ارز در ایران، بیم‌ها و امیدها مطرح شد:

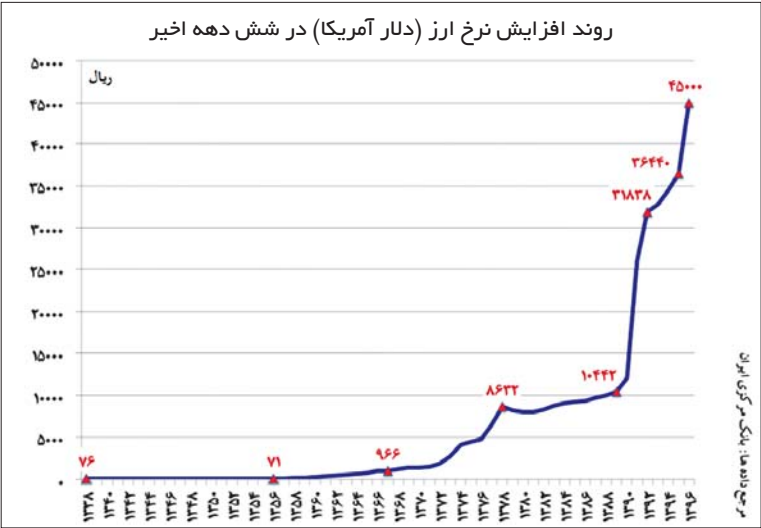
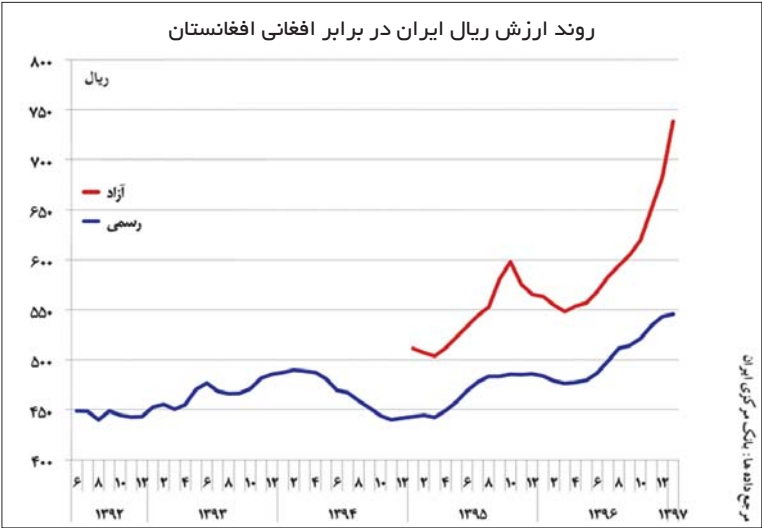
فشار مالیات تورمی بر دوش اقشار ضعیف و متوسط

حاصل می‌شود؛ بنابراین منشأ تحصیل ارز کار و تلاش جامعه و صادرات کالاها و خدمات کاربری با دانش‌بر مانند اکثر اقتصادها نیست که از قاعده مشابه آنها استفاده شود. او در بخش دیگری از صحبت‌هایش درباره محاسبه نرخ برابری ارز و به‌اصطلاح نرخ تبدیل ارز حقیقی (REER) تأکید کرد که محاسبه نرخ برابری ارز و تبدیل ارز حقیقی بسیار پیچیده‌تر از معادلات و نسبت‌های سطحی در دوره‌های کوتاه‌مدت است که این روزها سکه رایج شده است. در یک اقتصاد مبتنی بر بازار، این محاسبه براساس پارامترهای مختلفی ازجمله شاخص ضمنی تعدیل‌کننده تولید ناخالص داخلی، نرخ تورم سبد کالاها و خدمات صادراتی و وارداتی، نرخ تورم مصرف‌کننده، نرخ تورم تولیدکننده، نرخ سود بانکی و هزینه حقیقی نیروی کار محاسبه می‌شود. آن هم در مقایسه با ترکیبی از کشورهای طرف معاملات اقتصادی و نه کشورهایی مانند آمریکا که شرایط کنونی ایران با آن تناسب و شباهتی ندارد و حتی مراوده تجاری برقرار نیست. در این راستا انتخاب سال پایه اهمیت بالایی دارد و خروجی را تحت تأثیر خود قرار می‌دهد.

مالیات تورمی و فشار به اقشار ضعیف

سلطانی همچنین با اشاره به مالیات تورمی گفت در اقتصاد تک‌محصولی ایران، تنها راه‌حل مرسوم و سهل‌الوصول برای رفع کسری بودجه و تنگنای مالی نرخ ارز است و با نادیده‌گرفتن ریشه‌ها و عوامل کلیدی، نسخه افزایش نرخ ارز و اقلام اساسی به‌عنوان تنها راهکار کلیدی اقتصاد معرفی می‌شود. این نسخه برای گذران روزمره امور دولت و استمرار کسب منافع رانتی‌ها، همه فشارها را با اعمال مالیات تورمی به عامه مردم منتقل می‌کند.

دراین‌میان به سود بنگاه‌های دولتی و شبه‌دولتی و قشر قبلیلی از جامعه بخش خصوصی واقعی و مردم روز‌به‌روز تحقیرت و ضعیف‌تر

خبر

مأموریت رئیس مجلس برای پیگیری نوسانات ارزی

● عضو هیئت‌رئیس مجلس گفت: دکتر لاریجانی به کمیسیون اقتصادی مأموریت داده تا نوسانات ارزی را پیگیری و بررسی کند. سیدامیرحسین قاضی‌زاده‌هاشمی در گفت‌وگو با خانه ملت، با اشاره به نوسانات ارزی در هفته‌های اخیر گفت: پیش از پایان سال ۹۶ و پیرو سؤال پنج‌محوری از رئیس‌جمهور که یکی از آنها نوسانات ارزی بود، کمیسیون اقتصادی مأموریت یافت که از سوی مجلس این نوسانات را پیگیری کرده و با متخلفان برخورد کند. عضو هیئت‌رئیس مجلس شورای اسلامی به برگزاری چند جلسه از سوی کمیسیون اقتصادی برای بررسی نوسانات ارزی پیش از پایان سال ۹۶ اشاره کرد و افزود: رئیس مجلس شورای اسلامی کمیسیون اقتصادی را برای برسی و پیگیری نوسانات نرخ ارز در صحن علنی مجلس مأمور کردند که این کمیسیون جلساتی دراین‌باره تشکیل داده است. نماینده مردم مشهد و کلات در مجلس شورای اسلامی با بیان اینکه در هفته‌های اخیر نرخ ارز حدود ۳۰ درصد گران شده است، تصریح کرد: مجلس پیش از نوسانات ارز در ایام نوروز برای بررسی و پیگیری این تهاتبات چاره‌اندیشی کرده بود.

صادرات غیرنفتی در سال گذشته ۶/۵ درصد افزایش یافت

● رئیس سازمان توسعه تجارت گفت: ارزش دلاری صادرات غیرنفتی در سال گذشته براساس برآورد اولیه کمکرآت در حدود ۲۷ میلیارد دلار رسید که در هم‌سنجی با سال ۹۵ نزدیک ۶٫۵ درصد افزایش نشان می‌دهد. به گزارش ایرنا از وزارت صنعت، معدن و تجارت، «مجتبی خسروتاج» افزود: بررسی صادرات اقلام صنعتی و معدنی (به استثنای معیانات گازی و پتروشیمی‌ها) حاکی از افزایش نزدیک به ۲۲ درصدی بوده است. معاون وزیر صنعت، معدن و تجارت در امور صادراتی در ادامه با یادآوری شعار سال، حمایت از کالاها و خدمات ایرانی را رکن پویای اقتصاد کشور برشمرد و گفت: حمایت از کالای ایرانی مانند این است که بخواهیم از تولید ناخالص داخلی حمایت کنیم. اینجاست که نقش قانون‌گذاری، سرمایه‌گذاری، پس‌انداز، میل به مصرف، مالیات بر ارزش افزوده، کیفیت و قیمت محصول، اهمیت خاصی پیدا می‌کند.

وزیر جهاد خواستار افزایش حقوق کارکنانش شد

● وزیر جهاد کشاورزی در نامه‌ای به معاون‌اول رئیس‌جمهور خواستار افزایش حقوق کارکنان این وزارتخانه شد. به گزارش مهر، محمود حجتی، وزیر جهاد کشاورزی، در نامه‌ای به اسحاق جهانگیری، معاون‌اول رئیس‌جمهور، با اشاره به افزایش حقوق در برخی دستگاه‌ها ازجمله قوه قضائیه، سازمان‌های وابسته به وزارت دادگستری و سازمان امور مالیاتی، خواستار افزایش حقوق کارکنان وزارت جهاد کشاورزی شد. متن کامل این نامه به شرح ذیل است: احتراماً، ضمن تبریک فرارسیدن سال نو به استحضار می‌رساند یکی از اهداف تصویب قانون مدیریت خدمات کشوری هماهنگ‌کردن و یکپامن‌سازی نظام دریافت‌های کارکنان دولت با هم‌تراز آن خود در همه دستگاه‌های اجرائی و رفع هرگونه تبعیض و نابرابری میان کارمندان دولت بوده است، اما متأسفانه با تصویب مصوبات عیدیه و عمدتاً محرمانه ازجمله مصوبه شماره ۹۷۴۰/۱۷۴۰/م/ت ۱۰۵ هـ مورخ ۹۰/۱۲/۲۲ و ۱۸۰/۲۲۷/م/ت ۵۰ مورخ ۹۰/۱۲/۲۵ و ۶۵۰/۲۲۷/م/ت ۴۸۷۵/هـ مورخ ۹۲/۳/۲۰ و... عملاً امتیازات فصل دهم در قوه قضائیه و سازمان‌های وابسته به وزارت دادگستری به میزان ۵۰ درصد و وزارت کشور ۲۵ درصد افزایش یافته است و اخیراً نیز طبق مصوبه شماره ۱۶۲۶۵۵/ت/۱۶۲۶۵۵/هـ مورخ ۹۶/۱۱/۱۹ هیئت محترم وزیران مجوز افزایش امتیازات فصل دهم قانون مدیریت به میزان ۵۰ درصد برای کارکنان سازمان امور مالیاتی کشور صادر شده است.

سپرده ۲۱ درصد برگشت

● برخی بانک‌ها که تا پیش از این به نرخ سود مصوب پایبند بودند، بار دیگر به نرخ‌های قبلی برگشته و با سود ۲۱ درصد افتتاح حساب می‌کنند. به گزارش ایسنا، حدود هفت ماه از ابلاغ بخشنامه هشت‌بندی و تکلیفی بانک مرکزی به بانک‌ها نیز رعایت دقیق نرخ سود سپرده گذاشته است. در شهرپور سال گذشته، بانک‌ها موظف شدند نرخ‌های متفاوتی را که برای حساب سپرده اختصاص می‌دادند، حذف کرده و همه سپرده‌های جدید با سود حداکثر ۱۵ درصد جذب شود. مدت کوتاهی نگذشت که شبکه بانکی به‌طور یکدست به سمت اجرای بخشنامه حرکت کرد و افتتاح حساب عمدتاً بر اساس این دستورالعمل بود؛ به‌طوری‌که سود بالاتر از ۱۵ درصد حتی در صورت آوردن منابع کلان پرداخت نمی‌شد و از سوی دیگر ضوابط مربوطه ازجمله واریز و برداشت به حساب‌های مدت‌دار نیز تا حد زیادی اجرا می‌شد؛ اما بررسی‌های میدانی از شعب بانک‌ها در روزهای ابتدایی سال جدید نشان می‌دهد با وجود اینکه درحال‌حاضر در بسیاری از بانک‌ها همچنان نرخ‌های مصوب اجرا می‌شود، ولی در این بین برخی از بانک‌هایی که کمتر به ضوابط سود توجه داشته و معمولاً نرخ‌های بالاتری پرداخت می‌کردند به مشتری پیشنهاد افتتاح حساب سپرده با سود ۲۱ درصد را می‌دهند.